

The Quarterly Journal of Approach to
Philosophy in Schools and Organizations

Year 3, Number 3, Fall 2024, Pages 49 to 59

Original Article

<http://www.esbam.ir>

فصلنامه رویکرد فلسفه در مدارس و سازمان ها

سال سوم، شماره دوم، پاییز ۱۴۰۳

نوع مقاله: پژوهشی

ISSN: 2980-891X

The Philosophy of Jihad of Elucidation in Schools: Areas and Instances

Saba Rezazadeh*: MA student, Department of Curriculum Planning, Islamic Azad University, Urmia Branch, Urmia, Iran.

Abstract

Introduction: The enemies of the Islamic system, by using new media and propaganda tools, are seeking to distort the facts, instill doubts, and distort public opinion, especially among the younger generation. In these circumstances, the Supreme Leader of the Islamic Revolution has emphasized the necessity of the "Jihad of Explanation" and has considered it a public and universal duty. Schools, as the most important educational institution, play a key role in the Jihad of Explanation. Therefore, the purpose of the present study is to examine the philosophy of the Jihad of Explanation in schools; its areas and examples.

Method: This article is a review and has been compiled from relevant research sources and background.

Findings: Jihad of explanation in schools can be carried out in various areas, including explaining lessons, holding cultural and extracurricular activities, using the capacity of cyberspace, student participation, and cooperation and synergy. Various solutions have been proposed for implementing Jihad of explanation in schools, including planning and planning, capacity building and empowerment, using creative and innovative methods, student participation, and cooperation and synergy. Jihad of explanation in schools also faces challenges and obstacles, including a lack of resources and facilities, a weak culture of study and research, enemy cultural invasion, and a lack of coherence and coordination.

Conclusion: The overall conclusion of the research showed that there are various solutions to confront these challenges, including allocating funds and resources, promoting a culture of study and research, strengthening the cultural front of the revolution, and creating unity and empathy. The Jihad of explanation in schools is a serious and vital mission that must be carried out with the serious efforts of all those involved in the educational and training system.

Keywords: Jihad of explanation, schools, arenas, examples, strategies, challenges, solutions.

*Corresponding author: MA student, Department of Curriculum Planning, Islamic Azad University, Urmia Branch, Urmia, Iran.

Email: saba.rezazadeh2021@gmail.com

DOI: [10.22034/esbam.2024.461922.1055](https://doi.org/10.22034/esbam.2024.461922.1055)

The Philosophy of Jihad of Elucidation in Schools: Areas and Instances

Detailed Abstract

Introduction: The enemies of the Islamic system, by using new media and propaganda tools, are seeking to distort the facts, instill doubts, and distort public opinion, especially among the younger generation. In these circumstances, the Supreme Leader of the Islamic Revolution has emphasized the necessity of the "Jihad of Explanation" and has considered it a public and universal duty. Schools, as the most important educational institution, play a key role in the Jihad of Explanation. Therefore, the purpose of the present study is to examine the philosophy of the Jihad of Explanation in schools; its areas and examples.

Materials and methods: This article is a review and has been compiled from relevant research sources and background.

Results and discussion: Jihad of explanation in schools can be carried out in various areas, including explaining lessons, holding cultural and extracurricular activities, using the capacity of cyberspace, student participation, and cooperation and synergy. Various solutions have been proposed for implementing Jihad of explanation in schools, including planning and planning, capacity building and empowerment, using creative and innovative methods, student participation, and cooperation and synergy. Jihad of explanation in schools also faces challenges and obstacles, including a lack of resources and facilities, a weak culture of study and research, enemy cultural invasion, and a lack of coherence and coordination. Jihad of explanation in schools is a serious and vital mission that has gained double importance in the present era and is considered a strong bulwark against the cultural and intellectual attacks of the enemies of the Islamic system. This universal duty has many dimensions and scope and cannot be handled by any institution or organization alone. Therefore, cooperation and synergy between all the institutions, institutions, and cultural and compassionate activists of the revolution is necessary and inevitable. With the formation of the Supreme Council of Jihad of Explanation in Schools, planning and coordination in the implementation of Jihad of Explanation programs at the level of schools across the country will be possible. Also, with empathy, synergy, and active participation of all members of society, we can create a united and powerful front against the cultural invasion of the enemies and equip the young generation with the weapon of insight and awareness. Jihad of explanation is not limited to lectures and holding educational classes, but must be manifested in all aspects of life and cultural and social activities. With the Jihad of Explanation, the young generation can be insured against the intellectual and cultural attacks of the enemies and provide the ground for their growth and religious and revolutionary excellence. Success in the Jihad of Explanation depends on firm determination and will, precise planning, all-round cooperation and synergy, and active participation of all members of society.

Schools, as educational and training environments, play a fundamental role in implementing the Jihad of Explanation. By utilizing knowledgeable teachers, targeted programs, and attractive methods, it is possible to cultivate students who are knowledgeable, responsible, and resistant to cultural and intellectual attacks. Jihad of Explanation not only helps preserve national and religious identity and values, but also lays the groundwork for the progress and excellence of society. As one of the most important social and cultural institutions in any society, schools play a key role in transmitting values, beliefs, and strengthening the identity of future generations. In the current era when soft war and cultural invasion are spreading using new tools, Jihad of Explanation is considered an essential task to confront distortions and doubts. In schools, it is possible to raise awareness among students and prepare them to confront cultural and social challenges through formal and informal education, the media environment, and educational programs. Teachers and educational staff are the most important tools of explanation in this process, and their role as role models can have a profound impact on students. Especially by utilizing new educational methods such as digital technology, participatory workshops, and creative content production, the Jihad of Explanation can be conveyed to the younger generation in an attractive and effective way. In addition, schools can be a platform for strengthening the spirit of participation and national cohesion. Explaining the achievements of the Islamic Revolution, introducing successful national and religious models, and strengthening moral and human values are among the tasks that must be pursued in schools in a regular and structured manner. Ultimately, the Jihad of Explanation in schools is not only a tool for confronting cultural invasion and distortions, but also lays the groundwork for creating a capable, informed, and self-confident generation to build a bright and sustainable future. Therefore, comprehensive planning and all-round cooperation between educational institutions, families, and cultural organizations can transform the role of schools in the Jihad of Explanation into an effective factor for preserving and strengthening Islamic and Iranian culture and identity.

Conclusion: The overall conclusion of the research showed that there are various solutions to confront these challenges, including allocating funds and resources, promoting a culture of study and research, strengthening the cultural front of the revolution, and creating unity and empathy. The Jihad of explanation in schools is a serious and vital mission that must be carried out with the serious efforts of all those involved in the educational and training system.

Keywords: Jihad of explanation, schools, arenas, examples, strategies, challenges, solutions.

فلسفه جهاد تبیین در مدارس؛ عرصه‌ها و مصادیق

صبا رضا زاده*: دانشجوی کارشناسی ارشد گروه برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ارومیه، ارومیه، ایران.

چکیده

هدف: دشمنان نظام اسلامی با به‌کارگیری ابزارهای نوین رسانه‌ای و تبلیغاتی به دنبال تحریف حقایق، القاء شبهات و انحراف افکار عمومی، به‌ویژه نسل جوان هستند. در این شرایط، رهبر معظم انقلاب اسلامی بر ضرورت "جهاد تبیین" تأکید داشته‌اند و آن را فریضه‌ای عمومی و همگانی دانسته‌اند. مدارس به عنوان مهم‌ترین نهاد تعلیم و تربیت، نقشی کلیدی در جهاد تبیین دارند از این رو هدف از انجام پژوهش حاضر فلسفه جهاد تبیین در مدارس؛ عرصه‌ها و مصادیق می باشد.

روش کار: این مقاله مروری بوده و از منابع و پیشینه تحقیقات مرتبط گردآوری شده است.

نتایج: نتایج نشان داد جهاد تبیین در مدارس می‌تواند در عرصه‌های مختلفی از جمله تبیین دروس، برگزاری فعالیتهای فرهنگی و فوق برنامه، استفاده از ظرفیت فضای مجازی، مشارکت دانش‌آموزان و همکاری و هم‌افزایی صورت پذیرد. راهکارهای مختلفی برای اجرایی شدن جهاد تبیین در مدارس مطرح شده است که شامل تدبیر و برنامه‌ریزی، ظرفیت‌سازی و توانمندسازی، استفاده از روش‌های خلاقانه و نوآورانه، مشارکت دانش‌آموزان و همکاری و هم‌افزایی است. جهاد تبیین در مدارس با چالش‌ها و موانعی نیز روبرو است که از جمله آنها می‌توان به کمبود منابع و امکانات، ضعف فرهنگ مطالعه و پژوهش، تهاجم فرهنگی دشمن و عدم انسجام و هماهنگی اشاره کرد. **نتیجه‌گیری:** نتیجه‌گیری کلی پژوهش نشان داد که برای مقابله با این چالش‌ها، راهکارهای مختلفی از جمله تخصیص اعتبارات و منابع، ترویج فرهنگ مطالعه و پژوهش، تقویت جبهه فرهنگی انقلاب و ایجاد وحدت و همدلی وجود دارد. جهاد تبیین در مدارس، رسالتی خطیر و حیاتی است که باید با اهتمام جدی همه دست‌اندرکاران نظام آموزشی و پرورشی به انجام برسد.

واژگان کلیدی: جهاد تبیین، مدارس، عرصه‌ها، مصادیق، راهکارها، چالش‌ها، راه حل‌ها.

*نویسنده مسؤول: دانشجوی کارشناسی ارشد گروه برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ارومیه، ارومیه، ایران.

Email: saba.rezazadeh2021@gmail.com

DOI: [10.22034/esbam.2024.461922.1055](https://doi.org/10.22034/esbam.2024.461922.1055)

در شرایط اجتماعی کنونی و با چالش‌های مدرنیسم و مسائل جدی در جامعه مسلمانان در قرن ۲۱، موضوع جهاد تبیین به عنوان یکی از مسائل مهمی که در برنامه‌های درسی مطرح شده است، به وجود آمده است. جهاد تبیین به معنای تلاش برای روشن کردن و تبیین حقایق و اصول در جامعه است. این اصطلاح پس از سخنرانی رهبر معظم انقلاب در سال ۱۳۹۵ مطرح شد و در سال ۱۴۰۰ به منظور بیان فعالیت‌های نظام جمهوری اسلامی ایران به عموم مردم مطرح شد. به عبارت دیگر، جهاد تبیین به معنای تلاش برای تبیین و توضیح مفاهیم و ارزش‌ها در جامعه و ارتقای سطح دانش و آگاهی افراد است (السادات نجم آبادی، ۱۴۰۱). جهاد تبیین اهمیت بسیاری دارد و می‌تواند تحریف حقایق را جلوگیری کند، گفتمان‌های متنوعی را ایجاد کند و به حل مشکلات جامعه کمک کند. همچنین، جهاد تبیین نیازمند رعایت الگوها و اصول اخلاقی است تا بتواند تأثیرگذار باشد (السادات نجم آبادی، ۱۴۰۱). جلوه‌های مبارزه با تحریف در جهاد تبیین صحبت می‌شود. این جلوه به این معنا است که امروزه دشمنان، به دنبال تحریف حقایق و اطلاعات در نظر مردم هستند تا بتوانند اراده و عمل مردم را به سمت گمراهی و تضعیف بکشانند. یکی از نمونه‌های این تحریفات، تطهیر رژیم طاغوت (رژیم پهلوی) است. در دوران رژیم پهلوی، سم‌پاشی و تشویش اذهان و افکار جوانان و برهم زدن صورت زیبای اسلام و منحرف کردن جوانان با عناوین فریبنده و جذاب، از مهمترین آسیب‌های فکری بود که توسط رژیم پهلوی ایجاد می‌شد (کاوند و محمدی مقدم، ۱۴۰۱).

ایجاد اندیشه، گفتمان و جریان فکری در جامعه مستلزم استفاده از تبیین مناسب، استدلال منطقی و زبان مؤثر است (پیترس^۱، ۲۰۱۶). روشنفکران و متفکران وظیفه دارند افکار ملتها را به سوی بهبود و نجات جامعه سوق دهند (طوبیا، برگر و الیاشبرگ^۲، ۲۰۲۱). با استفاده از زبان صحیح، زبان علمی و منطقی و مهارت‌های ارتباطی خوب می‌توان به این امر دست یافت (پوتیکر^۳، ۲۰۲۲). روشنفکران با انتقال اطلاعات به صورت واضح و قابل فهم می‌توانند در جهت گیری جامعه تأثیر بگذارند و به پیشرفت آن کمک کنند (گودلییر^۴، ۱۹۸۶). استفاده از زبان دقیق و استدلال منطقی برای انتقال مؤثر ایده‌ها و شکل دادن به گفتمان عمومی ضروری است. روشنفکران نقش مهمی در هدایت رشد فکری و فرهنگی جامعه دارند و توانایی آنها در برقراری ارتباط مؤثر کلید دستیابی به این هدف است (وینبرگ^۵، ۲۰۱۱). رعایت حیات طیبه مصراح در سند تحول بنیادین، انطباق کامل با قوانین و مقررات در روند اجرای امور، توجه ویژه به فرمایشات مقام معظم رهبری در برنامه‌ها و محیط‌های آموزشی، توجه به اسناد بالادستی از جمله برنامه توسعه کشور و ... برنامه وزیر و سند تحول بنیادین، عمومیت بخشیدن و توجه به مشارکت مردم در اجرای برنامه‌ها، رعایت اصل مهم کرامت دستگاه بزرگ آموزش و پرورش، آراستن محیط‌ها و برنامه‌های آموزشی به تصاویر و جملات تأثیرگذار از حضور حضرت امام راحل (ره) مرجع عالیقدر استان و شهدای جاذبه، ارتباط و تعامل مستمر با مناطق مربوطه منطقه و استان و پرهیز از ارتباط مستقیم با ستادهای بالادستی و استفاده از کالاها و محصولات ایرانی هستند. چارچوب و کلیات نقشه راه منطقه که همه ارکان منطقه و مدرسه باید به آن پایبند باشند (کریم، فیض، نورعینی و رحمان، ۲۰۲۲؛ شریفی، ۲۰۲۰؛ راجمدانی و شهید، ۲۰۲۲). مدیریت و حفاظت از منابع و همچنین صرفه جویی سازمانی از ملاحظات مهم در مدارس است. این شامل ساده سازی محیط مدرسه با حذف نمادها و موارد تبلیغاتی غیر ضروری، اولویت دادن به سلامت و رفاه مربیان و تمرکز بر جلوه‌های ویژه خلاقانه به جای تشریفات است. مراسم مذهبی و ملی دانش آموز محور توسعه یابد و مراسم صبحگاهی مدارس و فعالیت‌های ورزشی همگانی اجباری شود. برای تقویت روحیه مدرسه می‌توان سرودهای

1- Peters

2- Toubia, Berger & Eliashberg

3- Potiker

4- Godelier

5- Weinberg

جمعی و نمایشنامه‌های دانش‌آموزی تولید کرد. رویکرد مرکز آموزش محله باید مورد تأکید قرار گیرد و به توسعه گرایش‌های خدادادی دانش‌آموزان توجه شود. بازدید مداوم از کلاس و رعایت قوانین و مقررات نیز مهم است. مدیران مدارس باید برای اجرای این استراتژی‌ها و انتظارات تلاش کنند. برنامه درسی می‌تواند وسیله‌ای برای اجرای آموزش جهادی و توسعه درک دانش‌آموزان از جهاد باشد (سابو^۱، ۲۰۱۵؛ رونی^۲، ۲۰۲۱؛ حیاتی و جهانی^۳، ۲۰۲۳).

تبیین: چرا و چه؟

ضرورت تبیین:

هجمه‌های فکری و فرهنگی دشمن: دشمنان نظام اسلامی با به‌کارگیری ابزارهای نوین رسانه‌ای و تبلیغاتی، به دنبال تحریف حقایق، القاء شبهات و انحراف افکار عمومی، به‌ویژه نسل جوان هستند (پورعلی و همکاران، ۱۴۰۲). جنگ شناختی: دشمن در حال حاضر به جای جنگ نظامی، به دنبال تسخیر افکار و اندیشه‌ها از طریق جنگ شناختی است. ضعف سواد رسانه‌ای: بسیاری از افراد، به‌ویژه نسل جوان، از سواد رسانه‌ای کافی برخوردار نیستند و به راحتی تحت تأثیر القانات و تبلیغات دشمن قرار می‌گیرند (کریم، فیض، نورعینی و رحمان، ۲۰۲۲؛ شریفی، ۲۰۲۰؛ راجمدانی و سهد، ۲۰۲۲).

اهمیت تبیین:

روشنگری افکار عمومی: جهاد تبیین می‌تواند به روشنگری افکار عمومی و خنثی کردن توطئه‌های دشمنان کمک کند (جمشیدی حسن آبادی، ۱۴۰۰).

تقویت ایمان و باورهای دینی: تبیین صحیح معارف دینی و انقلابی، می‌تواند ایمان و باورهای دینی نسل جوان را تقویت کند. ایجاد امید و انگیزه: جهاد تبیین می‌تواند با ارائه تصویری واقعی از دستاوردها و آرمان‌های نظام اسلامی، امید و انگیزه را در جامعه ایجاد کند.

تقویت انسجام و وحدت ملی: تبیین مشترکات و نقاط قوت جامعه، می‌تواند به تقویت انسجام و وحدت ملی کمک کند (امانی و موسوی، ۱۴۰۱).

فلسفه جهاد تبیین در مدارس

مدارس به عنوان مهم‌ترین نهاد تعلیم و تربیت، نقشی کلیدی در جهاد تبیین دارند. دانش‌آموزان در این سنین حساس، ذهن و اندیشه‌ای پذیرا دارند و آماده پذیرش آموزه‌ها و باورهای صحیح هستند. از این رو، جهاد تبیین در مدارس می‌تواند نسل آینده را در برابر هجمه‌های فکری و فرهنگی دشمنان بیمه کند و زمینه را برای رشد و تعالی ایمانی و انقلابی آنان فراهم آورد (پورعلی و همکاران، ۱۴۰۲).

اهداف جهاد تبیین در مدارس

آشنایی دانش‌آموزان با مبانی و ارزش‌های انقلاب اسلامی: دانش‌آموزان باید با تاریخ انقلاب، دستاوردها و آرمان‌های آن آشنا شوند و فلسفه و ضرورت وجود نظام اسلامی را درک کنند.

تقویت روحیه استکبارستیزی و ولایتمداری: نسل جوان باید بداند که نظام جمهوری اسلامی ایران بر پایه استکبارستیزی و مبارزه با ظلم و ستم بنا شده است و باید نسبت به ولایت فقیه و رهبری دینی جامعه احساس تعهد و دلبستگی داشته باشد (زینالپور و همکاران، ۱۳۹۴).

1- Szabó

2- Rony

3- Hayati & Junani

ترویج سبک زندگی اسلامی: جهاد تبیین فقط به مسائل دینی و سیاسی محدود نمی‌شود، بلکه باید به ترویج سبک زندگی اسلامی نیز اهتمام ورزید. این امر از طریق آموزش احکام و اخلاق اسلامی، تشویق به انجام اعمال صالح و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت در مدارس امکان‌پذیر است.

تقویت بصیرت و دشمن‌شناسی: دانش‌آموزان باید با دسیسه‌ها و توطئه‌های دشمنان آشنا شوند و بتوانند حق را از باطل تشخیص دهند. در دنیای امروز که رسانه‌ها نقشی محوری در زندگی انسان‌ها ایفا می‌کنند، افزایش سواد رسانه‌ای به مثابه مهارتی ضروری برای هر فرد، به‌ویژه دانش‌آموزان، تلقی می‌شود.

تربیت نسلی انقلابی و متعهد: جهاد تبیین در مدارس باید نسل انقلابی، متعهد و کارآمدی را تربیت کند که آماده دفاع از ارزش‌ها و آرمان‌های نظام اسلامی در همه عرصه‌ها باشند (پورعلی و همکاران، ۱۴۰۲).

عرصه‌ها و مصادیق جهاد تبیین در مدارس

جهاد تبیین در مدارس می‌تواند در عرصه‌های مختلفی از جمله موارد ذیل صورت پذیرد:

تبیین دروس: معلمان می‌توانند با استفاده از روش‌های خلاقانه و نوآورانه، مفاهیم دینی و انقلابی را در قالب دروس مختلف به دانش‌آموزان آموزش دهند.

برگزاری فعالیت‌های فرهنگی و فوق برنامه: اردوها، مسابقات، جشنواره‌ها، جلسات پرسش و پاسخ و سایر فعالیت‌های فرهنگی و فوق برنامه می‌توانند فرصت مناسبی برای تبیین مبانی و ارزش‌های انقلاب اسلامی به دانش‌آموزان باشند (حیاتی و حیاتی، ۱۴۰۱).

استفاده از ظرفیت فضای مجازی: امروزه فضای مجازی به ابزاری قدرتمند برای تبیین اندیشه‌ها و باورها تبدیل شده است. مدارس می‌توانند با استفاده از این فضا، پیام‌های روشنگرانه خود را به مخاطبان بیشتری برسانند.

مشارکت دانش‌آموزان: دانش‌آموزان باید در جهاد تبیین به عنوان مخاطبان و فعالان اصلی مشارکت داشته باشند. می‌توان از طریق تشکیل انجمن‌های اسلامی، برگزاری مناظره‌ها و *debates*، و واگذاری مسئولیت‌های مختلف به دانش‌آموزان، زمینه را برای مشارکت فعال آنان در جهاد تبیین فراهم کرد (پورعلی و همکاران، ۱۴۰۲).

همکاری و هم‌افزایی: ضرورتی انکارناپذیر در جهاد تبیین

جهاد تبیین، فریضه‌ای همگانی که در عصر حاضر، اهمیتی مضاعف یافته و به مثابه سنگری استوار در برابر هجمه‌های فرهنگی و فکری دشمنان نظام اسلامی تلقی می‌شود. این رسالت خطیر، ابعاد و گستردگی فراوانی دارد و به تنهایی از عهده هیچ نهاد یا سازمانی بر نمی‌آید. از این رو، همکاری و هم‌افزایی بین تمامی دستگاه‌ها، نهادها و فعالان فرهنگی و دلسوز انقلاب، امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است (پورعلی و همکاران، ۱۴۰۲). در این میان، نقش وزارت آموزش و پرورش به عنوان متولی اصلی تعلیم و تربیت نسل نو، از اهمیتی بسزا برخوردار است. این وزارتخانه با دارا بودن شبکه گسترده مدارس و نیروی انسانی متخصص، می‌تواند بستر مناسبی برای تبیین اندیشه‌های ناب انقلاب اسلامی و روشنگری اذهان دانش‌آموزان فراهم آورد (زینالپور و همکاران، ۱۳۹۴). علاوه بر این، نهادهایی همچون سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و بسیج، با سابقه درخشان خود در عرصه‌های فرهنگی و جهادی، می‌توانند یاری‌گر آموزش و پرورش در این امر خطیر باشند. استفاده از ظرفیت‌های فرهنگی و تربیتی این نهادها، از جمله برگزاری اردوها، دوره‌های آموزشی و نشست‌های بصیرتی، می‌تواند در ارتقای سطح آگاهی و بصیرت دانش‌آموزان و نهادینه کردن ارزش‌های انقلاب اسلامی در نسل نو، نقشی تعیین‌کننده ایفا کند. همچنین، موسسات فرهنگی و آموزشی، حوزه‌های علمیه، مساجد، ائمه جماعات و سایر فعالان فرهنگی و دینی، هر یک می‌توانند با توجه به ظرفیت‌ها و امکانات خود، در جهاد تبیین نقش‌آفرینی کنند.

هم‌افزایی و هم‌سو کردن فعالیت‌های این نهادها و دستگاه‌ها، ضمن جلوگیری از موازی‌کاری و هدر رفتن منابع، می‌تواند به ارتقای اثربخشی و کارایی جهاد تبیین در مدارس منجر شود. در این راستا، تشکیل شورای عالی جهاد تبیین در مدارس، با حضور نمایندگان دستگاه‌ها و نهادهای ذی‌ربط، می‌تواند زمینه‌ساز برنامه‌ریزی و هماهنگی در اجرای برنامه‌های جهاد تبیین در سطح مدارس سراسر کشور باشد. به یاد داشته باشیم که جهاد تبیین، تنها به سخنرانی و برگزاری کلاس‌های آموزشی محدود نمی‌شود، بلکه باید در تمامی ابعاد زندگی و فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی نمود پیدا کند. با همدلی، هم‌افزایی و مشارکت فعالانه تمامی آحاد جامعه، می‌توانیم جبهه‌ای متحد و مقتدر در برابر تهاجم فرهنگی دشمنان ایجاد کرده و نسل جوان را به سلاح بصیرت و آگاهی مجهز نماییم.

راهکارهای اجرایی جهاد تبیین در مدارس

برای اجرایی شدن جهاد تبیین در مدارس، راهکارهای مختلفی وجود دارد که برخی از آنها عبارتند از: **تدبیر و برنامه‌ریزی:** جهاد تبیین باید به صورت هدفمند و برنامه‌ریزی شده انجام شود. در این راستا، لازم است توسط آموزش و پرورش، ستادها و کارگروه‌هایی تشکیل شده و نسبت به تدوین برنامه‌های آموزشی، فرهنگی و تربیتی متناسب با این امر اقدام شود.

ظرفیت‌سازی و توانمندسازی: معلمان و مربیان باید از علم و دانش کافی در خصوص مبانی و ارزش‌های انقلاب اسلامی و همچنین روش‌های تبیین و پاسخگویی به شبهات برخوردار باشند. در این راستا، برگزاری دوره‌های آموزشی و توانمندسازی برای آنان ضروری است (السادات نجم آبادی، ۱۴۰۱).

استفاده از روش‌های خلاقانه و نوآورانه: جهاد تبیین نباید به روش‌های سنتی و خسته‌کننده محدود شود. **مشارکت دانش‌آموزان:** دانش‌آموزان باید در جهاد تبیین به عنوان مخاطبان و فعالان اصلی مشارکت داشته باشند (قربانی، رجایی و رزمی، ۱۴۰۲).

موانع و چالش‌های جهاد تبیین در مدارس

جهاد تبیین در مدارس با چالش‌ها و موانعی نیز روبرو است که برخی از آنها عبارتند از: **کمبود منابع و امکانات:** مدارس با کمبود منابع و امکانات از جمله کتب و نشریات آموزشی، تجهیزات و فناوری اطلاعات روبرو هستند که این امر می‌تواند در اجرای برنامه‌های جهاد تبیین خلل ایجاد کند.

ضعف فرهنگ مطالعه و پژوهش: متأسفانه فرهنگ مطالعه و پژوهش در بین دانش‌آموزان ضعیف است و این امر موجب می‌شود که آنان در معرض شبهات و القانات دشمن قرار بگیرند.

تهاجم فرهنگی دشمن: دشمنان نظام اسلامی با استفاده از ابزارهای مختلف رسانه‌ای و تبلیغاتی، به دنبال ترویج فرهنگ غربی و اشاعه سبک زندگی غیراسلامی در بین نسل جوان هستند.

عدم انسجام و هماهنگی: در برخی موارد، شاهد عدم انسجام و هماهنگی بین دستگاه‌ها و نهادهای مختلف در زمینه اجرای برنامه‌های جهاد تبیین هستیم (السادات نجم آبادی، ۱۴۰۱).

راهکارهای مقابله با موانع و چالش‌های جهاد تبیین در مدارس

برای مقابله با موانع و چالش‌های جهاد تبیین در مدارس، راهکارهای مختلفی وجود دارد که برخی از آنها عبارتند از: **تخصیص اعتبارات و منابع:** برای اجرای برنامه‌های جهاد تبیین در مدارس، لازم است اعتبارات و منابع کافی به این امر اختصاص یابد.

ترویج فرهنگ مطالعه و پژوهش: باید با برنامه‌ریزی‌های مدون و هدفمند، فرهنگ مطالعه و پژوهش در بین دانش‌آموزان ترویج فرهنگ مطالعه و پژوهش: باید با برنامه‌ریزی‌های مدون و هدفمند، فرهنگ مطالعه و پژوهش در بین دانش‌آموزان ترویج شود. در این راستا، می‌توان از طریق برگزاری مسابقات کتابخوانی، تشکیل کتابخانه‌های تخصصی در مدارس، و تشویق دانش‌آموزان به انجام تحقیق و پژوهش اقدام کرد.

تقویت جبهه فرهنگی انقلاب: برای مقابله با تهاجم فرهنگی دشمن، لازم است جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی تقویت شود. در این راستا، باید از هنرمندان، نویسندگان، شعرا و سایر فعالان فرهنگی و هنری متعهد و انقلابی حمایت کرد و زمینه را برای تولید و عرضه آثار فاخر فرهنگی و هنری فراهم نمود.

ایجاد وحدت و همدلی: برای اجرایی شدن جهاد تبیین در مدارس، لازم است وحدت و همدلی بین دستگاه‌ها و نهادهای مختلف وجود داشته باشد. در این راستا، باید شورای عالی جهاد تبیین در مدارس تشکیل شده و نسبت به هماهنگی و همسویی برنامه‌ها و فعالیت‌های مختلف در این زمینه اقدام شود (خامنه‌ای و صلح میرزایی، ۱۴۰۰).

بحث و نتیجه‌گیری

جهاد تبیین در مدارس، رسالتی خطیر و حیاتی است که در عصر حاضر، اهمیتی دوچندان یافته و به مثابه سنگری استوار در برابر هجمه‌های فرهنگی و فکری دشمنان نظام اسلامی تلقی می‌شود. این فریضه همگانی، ابعاد و گستردگی فراوانی دارد و به تنهایی از عهده هیچ نهاد یا سازمانی برنمی‌آید. از این رو، همکاری و هم‌افزایی بین تمامی دستگاه‌ها، نهادها و فعالان فرهنگی و دلسوز انقلاب، امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است. با تشکیل شورای عالی جهاد تبیین در مدارس، برنامه‌ریزی و هماهنگی در اجرای برنامه‌های جهاد تبیین در سطح مدارس سراسر کشور امکان‌پذیر خواهد شد. همچنین، با همدلی، هم‌افزایی و مشارکت فعالانه تمامی آحاد جامعه، می‌توانیم جبهه‌های متحد و مقتدر در برابر تهاجم فرهنگی دشمنان ایجاد کرده و نسل جوان را به سلاح بصیرت و آگاهی مجهز نماییم. جهاد تبیین، تنها به سخنرانی و برگزاری کلاس‌های آموزشی محدود نمی‌شود، بلکه باید در تمامی ابعاد زندگی و فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی نمود پیدا کند. با جهاد تبیین می‌توان نسل جوان را در برابر هجمه‌های فکری و فرهنگی دشمنان بیمه کرد و زمینه را برای رشد و تعالی ایمانی و انقلابی آنان فراهم آورد. موفقیت در جهاد تبیین، در گرو عزم و اراده راسخ، برنامه‌ریزی دقیق، همکاری و هم‌افزایی همه جانبه و مشارکت فعالانه تمامی آحاد جامعه است. مدارس به‌عنوان محیط‌های تربیتی و آموزشی، نقشی اساسی در اجرای جهاد تبیین دارند. با بهره‌گیری از معلمان آگاه، برنامه‌های هدفمند و روش‌های جذاب، می‌توان دانش‌آموزانی آگاه، مسئول و مقاوم در برابر هجمه‌های فرهنگی و فکری پرورش داد. جهاد تبیین نه تنها به حفظ هویت و ارزش‌های ملی و دینی کمک می‌کند، بلکه زمینه‌ساز پیشرفت و تعالی جامعه خواهد بود. مدارس به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نهادهای اجتماعی و فرهنگی در هر جامعه، نقشی کلیدی در انتقال ارزش‌ها، باورها و تقویت هویت نسل‌های آینده دارند. در دوران کنونی که جنگ نرم و تهاجم فرهنگی با استفاده از ابزارهای نوین در حال گسترش است، جهاد تبیین به‌عنوان یک وظیفه ضروری برای مقابله با تحریفات و شبهات مطرح می‌شود. در مدارس، می‌توان از طریق آموزش‌های رسمی و غیررسمی، فضای رسانه‌ای و برنامه‌های تربیتی، به آگاهی‌بخشی دانش‌آموزان پرداخت و آن‌ها را برای مقابله با چالش‌های فرهنگی و اجتماعی آماده کرد. معلمان و کادر آموزشی در این فرایند، مهم‌ترین ابزار تبیین هستند و نقش الگویی آن‌ها می‌تواند تأثیر عمیقی بر دانش‌آموزان بگذارد. به‌ویژه با بهره‌گیری از روش‌های نوین آموزشی مانند فناوری دیجیتال، کارگاه‌های مشارکتی، و تولید محتوای خلاقانه، می‌توان جهاد تبیین را به شیوه‌ای جذاب و مؤثر به نسل جوان منتقل کرد.

علاوه بر این، مدارس می‌توانند بستری برای تقویت روحیه مشارکت و انسجام ملی باشند. تبیین دستاوردهای انقلاب اسلامی، معرفی الگوهای موفق ملی و مذهبی، و تقویت ارزش‌های اخلاقی و انسانی، از جمله وظایفی است که باید به‌صورت منظم و ساختارمند در مدارس دنبال شود. در نهایت، جهاد تبیین در مدارس نه تنها ابزاری برای مقابله با تهاجم فرهنگی و تحریفات است، بلکه زمینه‌ساز ایجاد نسلی توانمند، آگاه و دارای اعتماد به نفس برای ساختن آینده‌ای روشن و پایدار خواهد بود. بنابراین، برنامه‌ریزی جامع و همکاری همه‌جانبه میان نهادهای آموزشی، خانواده‌ها و دستگاه‌های فرهنگی می‌تواند نقش مدارس در جهاد تبیین را به یک عامل مؤثر برای حفظ و تقویت فرهنگ و هویت اسلامی و ایرانی تبدیل کند.

پیشنهاد می‌گردد محتوای کتاب‌های درسی باید به گونه‌ای تنظیم شود که مفاهیم هویت ملی، ارزش‌های دینی و دستاوردهای انقلاب اسلامی به‌صورت جذاب و قابل‌فهم ارائه شوند. همچنین برگزاری کارگاه‌هایی برای دانش‌آموزان و خانواده‌ها در زمینه تشخیص اخبار جعلی، تحلیل محتوای رسانه‌ها، و مقابله با شبهات مطرح‌شده در فضای مجازی.

References

- Alsadat Najmabadi, Z. (2022). Ethical requirements and obstacles of the Jihad of Elucidation in the thought of the Supreme Leader with emphasis on the role of the clergy. *Applied Ethics Studies Journal*, 12(46) (Summer 2022), 103-129. [in Persian]
- Amani, J., & Mousavi Moghaddam, S. A. (2022). The position of Jihad of Elucidation and its practical examples in the sayings and conduct of the Ahl al-Bayt (peace be upon them). *Kalam Hikmat Journal*, 10 (Fall and Winter 2022), 53-73. [in Persian]
- Godelier, M. (1986). *The Mental and the Material: Thought, Economy and Society*, trans. Martin Thom. London and New York: Verso.
- Hayati, F., & Junani, B. L. (2023). Daya Guna Budaya Organisasi dalam Meningkatkan Kinerja Sekolah (Studi di MIS Nurul Salam, Kec. Deli Tua, Kab. Deli Serdang). *Journal on Education*, 5(3), 9183-9188.
- Hayati, T., & Hayati, M. H. (2022). The scope of "Jihad of Elucidation" in the defensive thought of Imam Khamenei. *Political Knowledge Journal*, 14(1) (27, Spring and Summer 2022), 7. [in Persian]
- Jamshidi Hasanabadi, J. (2021). The jurisprudential dimensions of the Jihad of Elucidation against cognitive warfare. *Kosar Quranic Journal*, 68 (Spring and Summer 2021), 121. [in Persian]
- Karim, A., Faiz, A., Nur'Aini, N., & Rahman, F. Y. (2022). The policy of organization, the spirit of progressivism Islam, and its association with social welfare educators. *Tatar Pasundan: Jurnal Diklat Keagamaan*, 16(1), 69-75.

- Khamenei, S. A., & Solh Mirzaei, S. (2021). Jihad of Elucidation. Islamic Revolution Publications. [in Persian]
- Peters, M. A. (2016). Dissident thought: Systems of repression, networks of hope. *Contemporary Readings in Law and Social Justice*, 8(1), 20-36.
- Potiker, S. L. (2022). Introduction to the Special Issue: Anti-State and Anti-Systemic–Exilic Spaces and Societies in Movement in the World-System. *Journal of World-Systems Research*, 28(2), 181-187.
- Pourali Qarajeh, Y., Balbasi, M., & Rezazadeh, S. H. (2023). "Jihad of Elucidation" in the al-Riḍāʾ al-Ḥaqqīyyah: A Study of the Concept of Jihad in the Islamic Revolution. *Journal of Islamic Studies*, 36(1), 1-66. [in Persian]
- Rony, R. (2021). Urgensi Manajemen Budaya Organisasi Sekolah Terhadap Pembentukan Karakter Peserta Didik: The Urgency of School Organizational Culture Management Against Character Building Students. *Tafkir: Interdisciplinary Journal of Islamic Education*, 2(1), 98-121.
- Sharifi, A. (2020). Provide a Model for the Establishment of the School in Accordance with the Indicators and Requirements of the Education Transformation Document. *Iranian journal of educational sociology*, 3(3), 108-122.
- Szabó, T. P. (2015). The management of diversity in schools: An analysis of Hungarian practices. *Apples: Journal of Applied Language Studies*, 9(1).
- Toubia, O., Berger, J., & Eliashberg, J. (2021). How quantifying the shape of stories predicts their success. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 118(26), e2011695118.
- Weinberg, M. (2011). Identity, Discourse, and Policy: Reconstructing the Public Sphere. *The Journal of American Studies*, 45(1), 73-98.
- Zeynolpour, H., Talebzadeh, M., Fathi, K., & Ajaragah, K. (2015). Content analysis of high school social science textbooks in relation to human rights concepts. *Curriculum Planning Research Quarterly*, 45 (Summer 2015), 42-53. [in Persian]